

НАРОДНОСТТА НА СТАРИТЕ МАКЕДОНЦИ

ПРЕДГОВОР

Едно общество от любители на българската история ме покани да държа реч за народността на старите македонци. Същото това общество откри родолюбивият българин и столичен печатар господин Петър Глушков, който бе тъй любезен и щедър да издаде даром тази книжка за въпросното общество, и аз му благодаря най-сърдечно.

Въпросът за народността на старите македонци не се изчерпва с тази книжка. В нея обаче е казано най-същественото, от което се вижда, че старите македонци продължават да живеят в днешните македонци и че те са принадлежали на онзи народ, който ние сега наричаме български народ.

София, декември 1938 г.

Д-р Ганчо Ценов

Народността на старите македонци

Преди римското завоевание Балканският полуостров се населяваше от елини (гърци), траки и илирийци.

Траки са се наричали племената, които живееха в Тракия, илирийци – онези, които живееха в Илирия, а елини – онези, които живееха в Елада.

Обаче идват римляните, покоряват тези народи и завземат целия Балкански полуостров. Освен това римляните завзеха и цялата държава на Александър Велики, тоест Мала Азия и Египет. Понеже голямата Римска държава не можеше да се управлява от един център, тя се раздели най-напред на четири, а после на две държави със столици в Рим и Цариград.

Цариград бе основан на тракийско/мизийско селище от Константин Велики, който не беше грък, с помощта на гетите или мизите, които също така не бяха гърци. Предвид на това, Цариград трябваше да стане средище на тракийска култура. Това не стана, защото тракийците, които бяха ръководители на държавата, нямаха свой писмен език и своя литература, и бяха принудени да си служат с гръцки език - било при съставянето на разни държавни актове, било при контактуването с някои чужди народи.

Тъй управляващата аристокрация се погръчваше и с време Източната римска империя, която се нарече и Византийска империя, взе гръцки облик. Понеже не само всички държавни актове, но и всички книги се пишеха на гръцки език, чужденците си помислиха, че цялата Византийска империя се обитава от гърци.

Обаче върху тази теза се изказаха напоследък съмнения. Гърцизмът на старите македонци започна да се оспорва. Той се оспори и в България от проф. Гаврил Кацаров, но и Кацаров, както и другите, изтъкна само някои данни, от които се вижда, че старите македонци не ще да са били гърци. Че са били българи или поне славяни – това Кацаров по никакъв начин не допускаше и не допуска, защото е против тезата, че старите тракоилирийци са били българи, които са принадлежали към славянската раса.

Какви са били тогава старите македонци?

Понеже днешните гърци са потомци на старите гърци, днешните албанци – на старите албанци, днешните власи – на старите власи, би трябвало да се каже, че и днешните македонци са потомци на старите македонци. Защо правим тук разлика?

Възразява се обаче, защото днешните македонци говорели славянски език, а славяните били късни пришълци в Македония, тъй че не било възможно днешните македонци да са потомци на старите македонци. Сега трябва да се види дали е имало

славянско идване, защото днешните македонци не се наричат славяни и не казват, че техният език е славянски. Освен това историята не знае нищо за някаква славянска държава на Балканския полуостров. Тук е имало и има само държави на българи и сърби, а не и на славяни.

Онези, които казват, че е имало славянско нахлуване, разправят за това нахлуване следното: Славяните до 5 век живели на север от Карпатите, в Галиция. Към края на 5 век и началото на 6 век те минали Карпатите и заели Дакия, днешно Влашко, след това минали Дунав и завзели Тракия и Илирия.

А когато се пита – къде са старите жители на Дакия, Тракия и Илирия, се отговаря, че те били унищожени от славяните. Това предположение се опровергава от фактите. Защо славяните, които са унищожили толкова тракоилирийци, не са основали своя държава? Щом славяните били унищожили толкова свят, колкото никой друг народ на света не е правил досега, трябваше да създадат една голяма славянска империя. Такова нещо няма. Вместо това ние намираме славяните покорни роби на гръцката Византийска империя! Победителите били станали роби на победените. Откъде се взеха гърците, които управляваха Балканския полуостров, ако славяните наистина бяха унищожили тук всички гърци и тракоилирийци? Като се имат предвид тези факти, има ли някакъв смисъл теорията, че славяните били унищожили тракоилирийците? След това се разправя, че тези храбри и жестоки славяни, които тъкмо били изстребили всички тракоилирийци, щом видели една гола, боса и дива тюрко-българска ордица, безропотно навели глави и пожелали да бъдат управлявани от нея. Може ли човек да приеме тези парадокси?

Ние не можем да ги приемем, защото са против фактите. Славяните били заели най-напред днешна Румъния, обаче ние виждаме, че румънците не са унищожени, защото и днес си живеят, където са живели преди мнимото нахлуване на славяните. Напротив, румъните са днес много по-многобройни, отколкото би трябвало да бъдат, защото са унищожили много славяни, като са ги порумънчили.

Същото е и с гърците.

Не славяни унищожиха гърци, а гърците – славяни, като ги погърчиха. Ние намираме славянски гео-хидрографически имена във Влашко и в Гърция, а не намираме влашки и гръцки в България. От това се вижда кой-кого е унищожил и унищожавал.

Как така славяните унищожили тракоилирийците, най-храбрият народ на старата история, а гръцките селища по брега на Черно, Егейско и Мраморно море не могли да унищожат? Те унищожили илирийците до Адриатическо море, а албанците не могли да унищожат? Хипотезата, че славяните били унищожили старите жители на Балканския полуостров, не може да се оправдае.

Тази хипотеза се постави едно време, когато авторите ѝ не разполагаха с достатъчни сведения и знания по тези въпроси.

Понеже тук стана дума, че днешните македонци били славяни, нека обърнем внимание на следния неопровержим факт: името славяни е споменато най-напред от живялите в 6 век хронисти Прокопий и Йордан. И двамата считат славяните за скитски народ, който от прав време живеел в Дакия, на север от Дунав, или в днешна Румъния. Йордан пише, че от долното течение на р. Драва до р. Днестър живеят склавените, а от Днестър до Днепър – антите, също славянско или скитско племе. Същото се разбира и от Прокопий. Южно от тези склавени или анти, по брега на Черно море, според Йордан живели българите.

(Supra mare Ponticum Bulgarum sedes distendunt. Getica V, 37).

И за да поясни по-добре къде са живели българите, Йордан казал на Равенския космограф, че в Долна Мизия, Тракия или Македония само българи живеят.

(Inter vero Thraciam vel Macedoniam et Mysiam inferiorem modo Bulgari habitant... ut testatur mihi multotiens dictus Iordanis cosmographus. – Ravennat. Cosmogr, IV, 6).

Когато склавените и антите са обитавали днешно Маджарско и Влашко, българите са обитавали Мизия, Тракия и Македония. Македония, значи, е била населена от българи, още когато славяните са живеели северно от Дунав или преди да минат Дунав. Ето защо македонците се казват българи, а не славяни. Същото е казал и Прокопий. Той нарича Йордановите българи хуни и пише, че утигурите са живеели на юг от антите, т.е. на юг от Дунав.

Тъй че ако е имало някакво славянско нахлуване в Мизия, Тракия и Македония, славяните са дошли при българи. Защото българите населяваха тези земи преди славяните.

А понеже и днешните жители на Тракия и Македония се казват българи, излиза, че славяните не са унищожили завареното тракийско и илирийско население. Наричат ли се днес македонците българи, те са старото население на Македония. Тъй че както днешните елини, власи и албанци са потомци на старите елини, власи и албанци, така и днешните македонци са потомци на старите македонци. Разлика тук не може да се прави, а се прави. Защо?

Защото онези, които поставиха тезата, че старите македонци са гърци, си мислеха, че днешните българи са късни пришълци на Балканския полуостров. Те даже не бяха чели при съставянето на тази теза Прокопий и Йордан, най-важните хронисти в случая, затова разправят измислицата, че когато славяните живели покрай Дунав, тогава българите били живели по Уралските и Хималайските планини. Тая заблуда е трвила и продължава да триви не само българския народ, но и славянството, пък и Европа. Ние казахме дотук няколко думи, като тръгнахме от север към юг. А сега нека разгледаме този въпрос, като тръгнем от юг към север.

**Старите македонци не са били гърци,
защото старите гърци не са ги считали за такива.
А това е най-важното.**

За народността на македонците е станало дума още в 5 век пр. Христа. Херодот пише, че македонският княз Александър I се считал за елин. Добре, но гърците не са го считали за такъв. Когато Александър поискал да вземе участие в Олимпийските игри, те му отказали, защото тези игри били само за елини, а не и за варвари, какъвто бил Александър. Това го накарало да докаже, че е елин, и доказал, че е елин, защото е от аргийски произход. Но и с това той не докажа, че е принадлежал на елинската раса, защото аргийците не са били елини, а само спечелени за елинската култура. Още Изократ (Ранег. 50), който е живял в 5 век преди Христа, пише, че с името елини не се е означавал родът или родовият произход, а духът, убеждението и възпитанието. Поради това като елини са били означени и хора, които расово не са спадали към елините, но са държали за тях. Казано другояче, били са гъркомани.

Тук обаче става дума за расов произход. Старите гърци не считали Александър за грък от расово гледище, но като видели, че той изразява гръцки убеждения, приели го в игрите.

Въпреки това допускане на Александър I в Олимпийските игри, старите гърци са продължавали да считат македонците и техните князе за варвари. Демостен напр. е считал македонците за варвари или негърци. Понеже някои възразяват, че той е правил това по политически причини, нека обърнем внимание на самите негови изрази. В своята Олинтска реч (III, 16) той се провиква:

“Не е ли Филип неприятел... не е ли варварин?”

Демостен не би питал така своите слушатели, ако не е очаквал положителен отговор, че Филип е варварин. По-нататък в същата реч Демостен казва, че във време на Аристид, Никий и Перикъл македонските царе са се подчинявали на елините, както подобава на варвари спрямо елини. (Olyth III, 24). След това Демостен представя Филип не само като неприятел на Атина, но и като неприятел на елинизма. Като укорява своите съотечественици, че нищо не правят, а само питат за новини, той веднъж казва:

“Има ли нещо по-ново от това, че един македонец поразява атиняните и се разпорежда с онова, което принадлежи на елините?”
(Ф. I. IV, 10)

А в друга една реч той казва, че Филип нарушавал мира с атиняните и заговорничил против вскички елини. (Ф.П. 1)

А в третата си реч против Филип той казва:

“Филип върши неправда не само с нас атиняните, но и на всички други елини.”

От казаното се вижда, че македонците не са считани за елинско племе. Най-добре Демостен е изтъкнал това със следните думи:

“И това знаете вие, атиняни, че всичко онова, което елините са претърпели от лакедемонците или от нас (атиняните), това, впрочем, им стана от истински синове на Елада. . . Такъв не е случаят с Филип. Филип, който не само, че не е грък и няма нищо общо с гърците, но не е поне един варварин из почетна земя, а е недостоен македонец, откъдето някога даже годен роб (слуга) човек не можеше да си купи.” (Ф. III, 7).

От всичко това се вижда, че македонците не са били членове на елинската раса. Но и самите македонци не са се считали за членове на гръцката раса. Плутарх ни разправя, че Александър Велики по време на похода си в Азия, за да докаже своята вежливост към атиняните, им изпратил плячка от Азия със следния надпис:

“Александър, Филиповия син, и елините” (Плут. Алекс. 10, 6).

Той прави разлика между себе си и елините. Ясно е, че Александър е считал елините за друг народ. Това се вижда и от факта, че той е контактувал с варварите посредством Хефест, а с елините посредством Кратер. Считал е, значи, елините за друг народ. След това Плутарх пише, че по време на каранията си с Клит Александър извикал телохранителите си на македонски. (Алекс. 51). А като описва срещата на Евмен с македонските войници, Плутарх (Евмен 14) пише, че войниците го били поздравявали на македонски език. Македонският не бил, значи, гръцки език. Курциус пък ни разправя следната сцена от съденето на Филота, един от приближените на Александър:

“Царят (Александър) отправи погледа си към Филота и каза: “Македонците са решили да те съдят. Питам те, ще искаш ли да говориш с тях на роден език?” Филота отговори: “Освен македонците, тук има твърде много свидетели, които, струва ми се, по-лесно ще разберат моите думи, ако си послужи със същия език, на който ти току-що говори, което ти, мисля, направи заради това, че да може речта ти да се разбере от повече хора.” След това царят каза: “Виждате ли, Филота мрази даже бащиния си език, защото той самият отказва да се изразява на него. Но той може да говори както ще, вие обаче, да знаете, че той се е отдалечил както от нашите обичаи, така и от нашия език.” (Курциус Руфус 6, 36)

От цитираното ясно се вижда, че македонците не са се считали за гърци. За да се разбира с външния свят, тяхната интелигенция е знаела и гръцки, защото гръцкият език е бил най-разпространеният език тогава. Гръцка обаче, тя (интелигенцията) не е била. Понеже нито гърците са считали македонците за гърци, нито самите македонци са се считали за гърци, какви са били тогава македонците?

Както днес има гърци там, където в старо време е имало пак гърци, и както днешните гърци се смятат за потомци на старите гърци, така би трябвало да кажем, че и днешните български македонци са потомци на старите македонци, или че старите македонци са били българи.

Добре, но в душата на модерните учени толкова много е втъплено убеждението, че българите (били те славяни или турци) са късни пришълци на Балканския полуостров, че те по никакъв начин не могат да си представят, че старите македонци може да бъдат българи.

Старите гърци са считали македонците за варвари, но това не трябвало да се взима под внимание, защото старите гърци го правели по политически съображения. Македонският език не е бил гръцки език, но и това нищо не доказвало, защото той бил някакъв си гръцки диалект. Значи и тези доказателства не стигат да се приеме, че старите македонци не са били гърци.

Ще посочим и други, от които вече няма да отстъпваме.

Старите македонци не са били гърци, защото са населявали земя, която не е била населявана от гърци.

Преди идването на гърците днешна Гърция е била поселена с пелазги – един варварски, тоест негръцки народ. За езика на пелазгите Херодот пише:

“Какъв език са говорили пелазгите, не мога да кажа със сигурност. . . Ако се съди обаче по останалите живи пелазги. . . трябва да кажем, че те са говорили един варварски език. Щом това е така, жителите на Атика, която е пелазгска земя, с преминаването им към елините, са възприели друг (елински) език.” (Херодот I, 57-58)

Това е казано 450 години преди Р. Хр.

Гърците, значи, били дошли едно време на полуострова при пелазги, които те или изпъдили, или погърчили.

А Страбон пише за пелазгите:

“Що се отнася до пелазгите, всичко свидетелства, че те са един стар народ, който е бил разпространен в цяла Елада, особено между етолците в Тесалия.”

Също и Омир определя тесалийските жители в областта Латриса, на юг от р. Пенеос, като пелазги. (Л. II. 840 и др.)

Трог Помпей (Justin. VII, 1, 3) пък пише, че македонците са от пелазгски произход. Ето защо македонците не са считани за гърци. Те не са считани за гърци, защото са от пелазгски произход.

По-нататък Страбон пише, че Тесалия между устието на р. Пенеос, Термопилите и планина Пинд, се е казвала Пелазгски Аргос, защото пелазги били населявали тази земя. (стр. 221, 4)

От тези пелазги – аргийци – е произлязъл македонския цар Александър първи, затова гърците са го считали за негрък, или варварин. На друго място (V, 2, 4) Страбон пише, че и епиротските племена според много автори били от пелазгски произход.

Полибий потвърждава Страбон и пише, че повечето етолци не са гърци.

(αὐτῶν γὰρ Αἰτωλῶν οὐκ εἰσὶν Ἑλλήνες οἱ πλείους XVIII, 5, 8).

Понеже македонците, етолците и акарнанците са от пелазгски произход, Тит Ливи пише, че те са говорили един и същ език (Aetolos, Acarnanas, Macedonas eiusdem linguae homines. XXX, 29).

Като пелазгски народ, македонците са говорили същия език, както и пелазгските етолци и акарнанци. Ето защо гърците не са разбирали македонския език. Не са го разбирали, защото той не е бил нито гръцки, нито гръцки диалект.

Името пелазги е употребявано в най-старо време, а в историческо време това име се замества от имената траки и мизи.

В най-старо време като Мизия е означавана една малка област на азиатския бряг на Дарданелите и Егейско море, обаче още Херодот (1000 г. пр. Хр.) нарича и тракийците мизи.

Херодот (VII, 20) пише, че мизите и тевкрите минали преди Троянската война през Босфора от Азия в Европа, покорили траките и се разпространили чак до Йоническо море и р. Пенеос.

Тукидид пък, който е малко по-млад от Херодот, пише (II, 97), че одриският княз Ситалк бил много богат, защото събирал данъци от земята между Черно море и Йоническия залив. А, както споменахме, между Черно море и Йоническия залив е живял народ, който в старо време е наричан пелазги, а по-късно мизи или траки.

Понеже в тази област спадат и Македония, Тесалия, Етолия и Акарнания, чиито жители се считаха досега за пелазги, тези жители сега се нарекоха мизи или траки.

Македонците, тесалийците, етолците и акарнанците са спадали към тракийската раса. Страбон, като описва Пиерия, която е лежала южно от Македония и юго-източно от долното течение на р. Бистрица, пише:

“Пиерия, Олинт, Пимпла и Либерта са стари тракийски местности и планини, които принадлежат сега на македонците.” (р. 471, 17)

Страбон пише, че селищата на тези тракийски пиерци се простират чак до р. Пенеос. Тъй че и според Страбон тракийците са се простирали до р. Пенеос. А понеже македонците живееха не само на север от р. Пенеос, но и на север от р. Бистрица, те са спадали към тракийската раса.

Този факт многократно е изтъкван и от средновековните писатели, които често пишат

“Тракия или Македония”.

Разликата между гърци и македонци е изтъкната и в деянията на апостолите, в които се казва, че когато апостол Павел, заедно с ученика си Тимотей, се намирали в Троя, на азиатския бряг на Дарданелите, той имал видение: един македонец стоял пред него и го помолил да дойде в Македония. Той дошъл във Филипи (който макар географски да е тракийски град, тогава се е считал за македонски град), а след това заминал за Атина или за Гърция.

Излиза, че апостолите са правили разлика между македонци и гърци.

А за отношенията между тракийци и мизи Страбон пише:

“Теснината между Халкедон и Византия, която сега се казва Тракийски босфор, едно време се казвала Мизийски босфор. Това може да се вземе като свидетелство, че мизите са тракийци.” (р. 568, 8)

А на друго място (р. 6, 10) Страбон пише:

“Омир е знаел и Истера (Дунав), защото той споменава и мизите, които живеят покрай Дунав. Той знаел още, че Тракия се е простирала до р. Пенеос.”

Значи още в Омирово време жителите между Черно море, р. Пенеос и Йоническо море, са били считани за траки или мизи, а не за елини. Между другото днешният Босфор се е намирал на мизийска или тракийска, а не на гръцка земя.

Страбон казва, че още Омир е знаел, че мизите или траките са населявали земята между Дунав и р. Пенеос.

Сега нека добавим, че тези мизи или траки са били главните противници на гърците в Троянската война. Йордан пише, че Телеф, сестриният син на троянския цар Приам, който е бил мизийски княз и чиято държава се е простирала от устието на Дунав до Истрия, е паднал убит в тази война, която е станала най-вероятно в Тесалия. В тази война като Менелаеви или гръцки съюзници, се споменават хора от Корфу, от Крит, от Елиза, от Етолия, от Родос, мирмидоните и пр. А като Приамови или троянски съюзници се споменават: пелазгите, които са живели в Тесалия, около Лариса, траките, които са живели около Хелеспонта или Дарданелите, хелизоните и амазоните, които са били в Тракия. След това: дарданците, фригийците (бързаците), мизите, енетите и др. (J I, II, 840 и пр., и III, 189) Всички тези племена според Омир не са били елини, защото той пише:

“Много са защитниците на големия град на Приама.” “Други език на други дошли от разни места хора.” (J1, II, 803)

Троянските народи са говорили друг език, значи не са били гърци. По време на Троянската война е станало сблъскване между две различни раси, между елини и мизи или българи.

Ако и областта Лариса, която се намира на юг от р. Пенеос, е отбелязана като населена с пелазги и елински неприятели по време на Троянската война, тогава не остава никакво съмнение, че не само Македония, но и цяла Тесалия по онова време не е била елинска.

От казаното дотук се вижда, че като започнем от западната част на Коринтския провлак на север чак до Черно море, жителите на тези местности са спадали към тракийската раса и следователно не са били гърци.

Какви са били? Къде са те сега?

От изложеното дотук се вижда, че те са били мизи, а мизите се нарекоха още в четвърти век българи.

Римляните покориха мизи на Балканския полуостров, а мизите се бяха разделили на разни племена. Когато се пита, къде са тези мизи сега, се отговаря, че те били унищожени от славяните, които в шести век били заели полуострова. Този отговор няма никаква стойност, защото

**славяните били заели земята на мизите в шести век,
а мизите са наречени българи още в четвърти век,**

или преди славяните да дойдат при тях.

Славяните, значи, са дошли на юг от Дунав, когато мизите са се казвали българи. Те, значи, са дошли при българи, а не обратно, ако изобщо можем да кажем, че е имало идване.

Заради това в една писана през 354 г. хроника, в която се изброяват живеещите в Тракия племена, се казва, че българите са произлезли от тракиецца Циеци (**Ziezi ex quo Vulgares**).

В главата за “Готските игри”, съставена от самия Константин Велики или по негова поръчка, като се посочват коледните приеми и празненства на византийския двор, се споменават и развлеченията след пиршеството. А именно – музика, песни, театрални представления и латински славословия. На шестия ден на празниците се устройва закуска, на която се поканват сините, зелените, българите и разни чужденци: фаргани, хазари, агаряни и франки. Всички се явяват в национално облекло, народни горни дрехи ковади. (гл. Руск. древн.; гр Толстой и Кондаков, в. IV, стр. 139)

Горното е интересно за манталитета на съвременните учени. Кондаков съобщава, че българите са канени на закуска от Константин Велики (306-337 г. сл. Р. Хр.) като местни хора, а не като чужденци, защото казва и “разни чужденци”, които наименува, а същевременно твърди упорито, че българите били монголци, които едва в края на 7 в. били дошли на Балканския полуостров.

Св. Йероним, който също е живял в 4 век, пише в своята карта:

**“Mesia hec et Vulgaria”
(Мизия т.е. България)**

Надписът е поставен върху Македония. Ако св. Йероним бе споменал само за някакви българи в Мизия, би могло да се помисли, че българите са дошли отнякъде си в Мизия. Но понеже той нарича самата Мизия България, излиза, че за него България и Мизия е едно и също.

А тицинският епископ Енодий, живял през втората половина на 5 век и началото на 6 век, пише, че в 504 г. Гърция започнала война със **своите българи**, защото искала да ги подведе под опекунство. Българите, значи, са живели тогава във Византийската империя. Омир нарича мизите коньодоячи, които се хранели с конско мляко. А като описва извънредната храброст на българите Енодий пише, че що се отнася до храненето, за тях е било достатъчно пиенето на конско мляко. С това Енодий също идентифицира българите с мизите, защото мизите бяха поданици на Източната римска империя и се хранеха с конско мляко.

Същото се потвърждава и от Комес Марцелин, който пише, че Йоан, Юстиниановият военачалник, в Италия през 548 г. в едно нощно нападение от готския княз Тотила претърпял поражение, поради издайничеството на **своите българи**. Йоан, значи, е бил българин и е воювал начело на българи, които са били поданици на римската империя. Йордан пък, който е живял в шести век, казва, че в Долна Мизия, в Тракия или Македония само българи живеят.

(Inter vero Thraciam vel Macedoniam et Mysiam inferiorem modo Bulgari habitant. – Rav. Cosmographus, IV, 6)

Долномизийците, тракийците и македонците, които от по-старите писатели се считаха за мизи, от Йордан се считат за българи. Това се разбира и от Комес Марцелин, който пише, че патрицият Цита бил разбит през 535 г. край р. Янтра в Мизия от българи, та едва избягал през шипченския проход към Цариград.

И Теофилакт Симоката счита българите за мизи. Той пише, че абарите във войната си против Византия се били сдружили със **скити и мизи**, докато други автори пишат, че се били сдружили с **хуни и българи**. Вместо българи, Симоката казва мизи. По същия начин схваща българите и Зонара. Като описва сражението на въстаналия през 515 г. Виталиан, начело на хуни и българи, против император Анастасий, пише, че за да защити Цариград, Анастасий изградил против нахлуването на мизите или българите и скитите (хуните) една дълга стена от Черно море до Силиврия на Мраморно море. Мизите, значи, се наричат и българи, а хуните – скити. А Йоан, владиката на Никиу, като описва сраженията (около Варна, в Малка Скития) на същия Виталиан, (роден в Залдаба, днес Шумен в Мизия), с военачалника на имп. Анастасий, пише, че Виталиан, който се оттегли към Шуменско в Мизия, се бил оттеглил в

“провинцията България”

Йоан от Никиу не само нарича Мизия с името България, но казва още, че България е била римска провинция.

Това се потвърждава и от Константин Багрянородни, който пише, че до император Хераклий (610-642) България се е намирала под римска власт. Значи България е била римска провинция до Хераклий и до Кроват, който я освободи. Римляните са покорили тук мизи, които в последствие те нарекоха *vulgares* (мнозинството, простолюдието) или българи.

В малкото житие на св. Климент Охридски пък се казва, че св. Климент произлизал от европейските мизи (имало е и малоазиатски мизи), които поради множеството си се наричат българи.

От всички тези данни се вижда, че

мизите не са изчезнали, а са наречени българи

Или пък обратно, че днешните българи не са нищо друго освен наименованието на старите мизи. Понеже мизите се простираха чак до Ионическия залив, в която област живееха и старите македонци, то се разбира, че и македонците, подобно на тракийците, се казват българи. Те се наричат българи, защото са мизи. И понеже са мизийски потомци, те са потомци на старите македонци, понеже и те бяха мизи.

Македонците най-напред бяха наречени пелазги, после мизи и най-накрая българи.

Българи бяха наречени и мирмидоните. Малала Йоан (6 в., стр. 97) пише, че в Троянската война Ахил е имал своя собствена войска, състояща се от така наречените тогава мирмидони, които сега (6 в.) се наричат българи.

*(ἔχων ἴδιον στρατὸν τῶν λεγομένων Μυρμιδόνων
τίτερον δὲ λεγομένων Βουλγάρων).*

Мизите или тракоилирийците са се делили в най-старо време на два главни дяла: **скити и кимерии**. И едните, и другите се наричат днес българи.

Като скити в най-старо време са означавани предимно крайдунавските жители и жителите на север от Дунав. А като кимерии – тракийците до Босфора, затова другото име на Босфора е Кимерийски босфор.

Обаче още преди Христа настана разбъркване на тези понятия, защото още Херодот означаваше като скити и тракийците до Черно, Мраморно и Егейско море. И обратно – като кимерии/кимбери/кимбри са означавани и съседните на германците горнопанонци. Някои модерни учени считат кимберите дотолкова за стар европейски народ, че даже ги обявиха за германско племе. Именно тези кимбери или кимерии се нарекоха после хуни. Името Атила било германска дума и значела бащичко.

Обаче Прокопий продължаваше да счита тракийските кимерии за хуни.

Тези негови хуни живеяха като кимерии от правреме не само покрай Босфора, но обитаваха и Херсонес, т.е. Галиполския полуостров. Според Прокопий римляните покорили тук хуни.

За тракийци е считал хуните и Йоан Малала.

Прокопиевите кимерии-хуни живееха в Източна Тракия до Босфора. Тях Йордан, както споменахме по-преди, нарича българи, като остави името хуни за западните хуни – панонците. Но и масагетите (гетите) Прокопий нарече хуни, защото той на друго място пише, че масагетите се казвали в негово време хуни. От масагетски или хунски произход според Прокопий е бил и прочутият военачалник на Юстиниан – Белизар, който е роден в Германия, днешна Сапарева баня, Дупнишко.

А Амиан Марцелин (23, 5, 16) поставя масагетите в съседство с албанците. Страбон пък ги поставя като източни съседи на даките. И Херодот означава масагетите като тракийски народ. Той пише (I, 205, 211 и др.), че масагетската царица Томира разбила персийския цар Кира край р. Хабраксес (Хебрус, Марица), оттеглила се в Малка Скития и основала град Томи (днешен Констанца).

Тъй че Малка Скития е била населена в старо време с масагети. Тези масагети бяха наречени от други автори хуни, защото ние намираме, че писатели от 4 и 5 век говорят по тези места за хуни. Например Йероним пише, че живеещите покрай Дунав хуни учили псалтира, а Созомен пък пише, че живеещите край Дунав хуни обожавали Теотима, владиката на Томи, поради добродетелите му.

Крайдунавските скити – масагети – хуни са били християни

Латинските писатели като Енодий, Касиодор, Комес Марцелин, Йордан и др. нарекоха [мизийците/тракоилирийците с името българи](#), а името [хуни оставиха само за дакийците](#).

Понеже и хуните се нарекоха отпосле българи, можем да кажем, че днешните българи са потомци на старите мизи, мирмидони, кимерии, масагети или гети, скити. Тук обаче ние нямаме работа с отделни раси, а с [подразделения на една и съща раса](#), която ще наречем мизийска или тракийска раса.

Казано с няколко думи –

днешните българи са потомци на старите мизи

Българите са мизи и стари тракоилирийци не само поради казаното дотук, но и поради факта, че досега не са намерени категорични данни, от които да се вижда, че те са късни пришълци на Балканския полуостров.

Най стар от гръцките автори, който е споменал името българи, е Йоан от Антиохия. Той пише, че около 480 г. император Зенон се бил обърнал за помощ към ["тъй наречените българи"](#) против двамата Теодориховци, които владееха Тракия и заплашваха Цариград.

Казва се "към тъй наречените българи", а не само към българите, от което се разбира, че досегашното име на българите е било друго – мизи, които вече носят етнонима българи.

Къде са живели българите, към които се е обърнал Зенон за помощ? Те са живели в Македония, защото Зенон в случая се обръща към Сабиниан Велики, войводата на Едеса (Воден), столицата на старите македонци.

Сабиниан успява с разни маневрирания да изпъди Теодорих, сина на Теодомир, от днешна Албания, без обаче да го унищожи. Зенон не бил доволен от това, та изпратил убийци да убият Сабиниан. След това Зенон се сприятелява с Теодорих и го подбутва да иде и завладее Италия за империята. Това се случва, Теодорих завладява Италия, но за себе си и става италиански крал. След това Теодорих и Византия се съюзават и нападат илирийските българи, които се предвождат от сина на Сабиниан, който също се казва Сабиниан. Сражението е станало в 504 г. на р. Морава, при днешна Кюприя. Българите били разбити.

След поражението на българите император Анастасий, наследник на Зенон, за да подчини българите под своя власт, заточил илирийските владци. А именно владците на Ниш, София, Кюстендил, Охрид и Никопол (на Йоническия залив). Значи от Никопол (на Йоническия залив) до Ниш по онова време са живели българи. Анастасий е искал да подчини тези българи под гръцката църква, пък и под римска власт.

След това настъпва най-интересният момент в българската история

Северните братя на илирийските българи – жителите на Скития и Мизия, помолили родения в Шумен (Залдаба) Виталиан, който е бил главнокомандващ на византийската армия (обаче син на Патрикиол – водителят на федератите в Мизия, която от Йероним се нарича България, а от Йоан от Никиу – провинция България), да потегли против безбожния Анастасий, за да освободи заточените владици. Полусвободните българи, федерати на Източната римска империя, въстават за освобождението на стоящите под пряката византийска власт илирийски българи. Това въстание вероятно е било най-силно в Сердика (София) и Пауталия (Кюстендил), защото владиците на тези градове били веднага освободени.

Народът в Цариград, който мразел Анастасий, се готвил да посрещне Виталиан като император, но това не станало, защото Анастасий наскоро умрял, а за император бил избран началникът на императорската гвардия – илириецът или македонецът Юстин (518 г.).

Цариград искаше с този илириец да примири илирийците, което се случило донякъде. Виталиан пак бива назначен за главнокомандващ на императорската армия, но това не трае за дълго.

След едно подстрекателство на Юстиниан, братовия син на Юстин, Виталиан е убит, а на негово място за консул и главнокомандващ на войската назначават Юстиниан. След смъртта на Юстин (527 г.) Юстиниан става император. Българите обаче продължават борбата си за политическа и духовна самостоятелност и принуждават Юстиниан да отстъпи.

По-преди споменахме, че когато император Анастасий заточи илирийските владици, Теофан пише, че тогава скитите и мизите вдигнали въстания за тяхното освобождение. Като скити Теофан обозначава жителите на север от Дунав, които Йордан нарича склавени и анти, а като мизи – жителите на юг от Дунав, които Йордан нарича българи. Йоан Малала, който нарича скитите хуни, пише, че Виталиан въстанал начело на хуни и българи. Вместо скити и мизи, той пише хуни и българи.

За нас в този случай най-компетентни са Йордан и Прокопий, защото са взимали участие в тези събития. Йордан в своята *Romana* (Римска история) пише, че по време на Юстиниан българи, склавени и анти всеки ден настоявали за правдини.

[\(instantia cottidiana Bulgarum, Antium et Sclavinorum, p. 52\)](#)

Ако искаме да си послужим с езика на по-старите автори, би трябвало да кажем, че мизите откъм Дунав се сдружили с мизите отвъд Дунав и се притекли на помощ на мизите, които живееха в Македония и останалата Илирия.

Прокопий, който, както споменахме по-преди, нарича тракийците или Йордановите българи хуни, ни описва тези събития по следния начин:

“В Илирия и цяла Тракия, т.е. от Йоническия залив до предградията на Византия, там, където селището се населяваше от елини и херсонити, хуните, склавените и антите извършваха почти всяка година, откакто Юстиниан стана император, непоправими злини на тези хора там. Аз мисля, че при всяко нападение бяха премахвани или заробвани повече от 200,000 от живеещите там гърци, тъй че цялата тази земя (от Йоническия залив до предградията на Византия) се съедини най-сетне действително със скитската пустиня.” (Анекдота 18, 20)

Това свидетелство е важно от много гледни точки.

Най-напред нека кажем, че това е единственото свидетелство, което се сочи за доказателство, че тракийците и илирийците били унищожени от славяните. Когато се пита – къде са тракоилирийците, отговаря се – ето къде: Прокопий пише, че славяните при всяко нападение унищожавали по 200 хиляди души, докато ги унищожили и заели Тракия и Илирия. В края на 7 век дошли монголски българи при дунавските славяни, покорили ги и основали в Долна Мизия българска държава.

А ето как стоят нещата в действителност:

а) тези опустошения не са правени от славяните, а от българите и хуните, които само са били подпомагани от славяните.

б) тези опустошения не са се извършвали над местното население – траките и илирийците, а над населяваните от елини селища.

Това Прокопий е изтъкнал и в своя разказ за войната с персите (II, 4, 11), в който той пише, че хуните навлезли в Тесалия и след като унищожили всички елини, с изключение на пелопонесците, се върнали.

*(οὕτω τε σχεδὸν ἅπαντας Ἑλλήνας
πλὴν Πελοποννησίων διεσπασμένοι, ἀπεχώρασαν).*

Значи са унищожавани само елините, а не и пелопонесците, които не са били елини, а принадлежат на тракийската раса.

Тракоилирийците не са били унищожавани, а защитавани

Другото важно обстоятелство, на което трябва да се обърне внимание, е, че дошлите откъм Дунав (или от Мизия) хуни, които завладяват Илирия до Йоническия залив, са били християни. Още Йероним (4 в.) пише, че хуните или гетите учили псалтира. (Hunni discunt Psalterium). Значи са били християни.

А Созомен пише, че около 390 г. живеещите покрай Дунав хуни

(οἱ περὶ τὸν Ἰστροῦ Οὐννοι βαρβάροι)

обожаваха Теотим, владиката на Томи. Тези християнски хуни въстанали под водителството на Виталиан за освобождението на илирийските владци и успели, както Прокопий пише, да присъединят и Илирия (или земята от Йоническия залив до Византия) към останалата Скития.

Защо българите или хуните, склавените и антите присъединяват към останалата Скития само тази земя, а не и земята от Атина до Цариград?

Защото на тази земя бяха заточени владците, за чиято защита те са въстанали. И защото до Йоническия залив се простираха мизите/траките.

Тъй че те са освобождавали свои сънародници, а не са новодошли азиатци, които искат да превземат чужда земя.

След като изгонват гърците, или по-точно гръцкото духовенство от тези земи, Юстиниан се оказва принуден да създаде особена архиепископия за тази земя със седалище в Охрид. Тази Юстинианова архиепископия обхваща провинциите Средиземна Дакия, Брегова Дакия, Първа (горна) Мизия, Дардания, Превалитана, Втора Панония, Втора Македония (Охрид), Горна Албания, Тесалия, тъй наречения остров Еврипос, Епир, Ливадия (земята между Тесалия, Епир и Коринтския пролив). Точно владците на тези провинции беше заточил император Анастасий, за чието освобождение се бяха надигнали българите, славяните и антите.

Както по-рано посочихме, жителите на тези провинции винаги са били считани за варвари или неелини. За неелини или мизи, които сега се казват българи, бе създадена архиепископията Първа Юстиниана. Понеже в тази архиепископия влизаше и провинцията Македония, трябва да кажем, че Юстиниан бе създал своята архиепископия и за старите македонци, които се наричат сега българи.

Българите, или хуните, славяните, или антите, не дойдоха в Илирия да унищожават илирийци, както твърдят онези, които не са вникнали в същността на въпроса, а да освобождават илирийците от византийско потисничество.

Със своята архиепископия Юстиниан отдели духовно илирийските мизи (българите) от гърците. Затова тази архиепископия бе наречена от гръцките църковни писатели “българска архиепископия”.

За щастие на науката и истината, тези обстоятелства са потвърдени и от Цариградския вселенски събор от 869/870 г. Този събор се събра да реши дали под Рим или под Цариград да спада тази българска църква.

Препирните, които стават на този събор, са изложени подробно в книгата на д-р Ганчо Ценов “Кроватова България и покръстването на българите”. Ще споменем само, че още в 860 г., или десет години преди събора, папа Николай писа писмо до българския цар Михаил, в което той искал от цар Михаил да се върне старият обичай на апостолския престол в Стария и Новия Епир, т.е. в двата Епира в Илирикум, Македония, Тесалия, Брегова Дакия, Средиземна Дакия, Мизия (горна), Дардания, Превала, където той е ръкополагал до времето на папа Хормизий, или до създаването на архиепископията Първа Юстиниана.

Също така Рим е претендирал за супрематията тъкмо над онези провинции, които българите освободиха по времето на Юстиниан от гръцката супрематия и за което бе създадена архиепископията Първа Юстиниана.

Съборът е трябвало да реши дали на Рим или на Цариград да се подчинят тези провинции.

Това, което нас ни интересува и за което разправяме тези работи, е, че съборът е наричал горните провинции “българско отечество в Илирия”.

(Vulgarorum patriam quae in Illyrico constituta est)

...а именно: Двата Епира, цяла Тесалия, Дардания и пр., като това българско отечество днес заради българите се нарича България (Quins nunc patria ab his Bulgaris Bulgaria nuncupatur). Това е важно да се изтъкне, защото в историята, която се учи в българските училища, се казва, че Борис едва бил стигнал до средата на Македония, а всички тук споменати провинции никога не са били български. С същото време съборът недвусмислено ги е отбелязал като български земи.

На събора гърците претендирали за духовно господство над илирийска България, защото преди българите да си я освободят, което става по времето на имп. Юстиниан, там е имало гръцки свещеници. Тези претенции римляните оборваха, като доказваха, че българите въз основа на правото на сродствеността (че са от един род) съединили своето отечество и са го държали през цялото време оттогава (6 в.) досега (9 в.).

(Quia Vulgares, qui jure gentili sibi partiam subjigantes, eam per tot annos retinent.)

Македония и другите споменати провинции са били, значи, населени от българи, които в 6 в. се съединили с другите българи. По-нататък се казва, че апостолското седалище не е правило никакви постъпки за обратното им заемане, защото българският народ дойде и си ги освободи въз основа на правото на владение.

(Vulgarorum natio addit et sibi jure patestatis omnia vindicat)

Правото на владение на споменатите провинции се обуславя от правото на сродствеността, което ще рече, че всеки народ има право сам да се управлява. Един принцип, който едва в днешно време се появи в средна Европа. Как държава и църква са вървели заедно, може да се види от казаното после, че гърците след изгубването на правото над диоцезата, изгубили и правото на държавата си над обсъжданите провинции (области). Казано другояче,

българите се освободили най-напред духовно, а така и политически

Архиепископията Първа Юстиниана, или Охридската архиепископия, е първата стъпка от утвърждаването на българския народ.

Посочваме всичко това, за да се обърне внимание, че през 870 г. вселенският събор е считал двата Епира, Дардания, Дакия, Тесалия и другите Илирийски провинции за населявани от българи. И че те от началото на 6 век (от създаването на архиепископията Първа Юстиниана) до 9 век, че и по-късно, са били независими от гърците и римляните. Не само в църковно, но и в политическо отношение.

Хуните, или българите, които са били християни се вдигат на въстание по време на император Анастасий заради заточаването на илирийските владци и след дълги борби принуждават Юстиниан да създаде независима църква за българите в Македония и останалата Илирия. След това българите откъм Дунав се съединяват с българите в Македония и останалата Илирия.

Не са покорявали Илирия, не са я заселвали, а са се съединили с нея въз основа на сродствеността или племенността (jure gentili)

Защото и македонците, и останалите илирийци са принадлежали към същия род, към който са принадлежали и т.нар. хуни, или българите, които живееха покрай Дунав. Не е имало, значи, унищожаване на македонци.

Досега се мислеше, че старите македонци са били унищожени от нахлули в Юстинианово време славяни. Това твърдение е без основа, защото не е имало самостоятелно славянско нахлуване. Славяните са подкрепяли българите, за да извоюват духовна, а после и политическа независимост за илирийските българи. Македонците се нарекоха българи, подобно на другите тракийски племена, защото са стари мизи. Тези мизи, както в Тракия, така и в Илирия, след края на 4 век се нарекоха българи.

Обобщено, не е имало унищожаване или пък изчезване на старите македонци. Тъй че както днешните гърци са потомци на старите гърци, а днешните албанци на старите албанци, така и днешните македонци са потомци на старите македонци.

Александър Велики е произлязъл от онзи народ, който днес се нарича български народ.

С това се решава не само проблемът за народността на македонците, но и проблемът за народността на българите изобщо

За да поясним това, нека се върнем още веднъж върху посоченото от Прокопий свидетелство. От неграмотност или друга някаква причина това свидетелство е предавано досега в изопачена форма. Докато Прокопий пише, че хуни, склавени и анти правили такива и онакива опустошения, в българската история се споменават само славяните. А българите, или хуните, които са били водители на тези опустошения се премълчават. По този начин се създаде убеждението, че славяните са унищожавали тракоилирийците и са превзели тяхната земя. А българите, или хуните, били дошли от Волга едва в края на седми век като малка гола и дрипава ордица, която покорила славяни в Долна Мизия и основала българска държавица. Тези хуни (българи) никога не били владяли Южна Тракия и Илирия?!

Това не е наука, защото ако Прокопий, който е бил секретар на Юстиниановия военачалник Белизар, разправя, че хуните били съединили земята от Йоническия залив до предградията на Византия с останалата Скития, то не може да се казва, че хуните били дошли в Долна Мизия едва в края на 7 век. Че никога не били владеели Южна Тракия и Македония. Онзи, който разправя такива неща, или изобщо не е проучвал тези работи, или не търси истината.

Същото се отнася и до народността на хуните или българите

Ако Анастасий Библиотекар пише, че българите или хуните заели целите Тесалия, Дардания и др. въз основа на народностното право, от което се разбира, че българите или хуните са сродни с жителите на тези области, тоест със старите илирийци, не може да се казва, че българите са тюрки, което никой не е доказал досега.

Същото се отнася и до християнството на българите

Апостол Павел дойде заради македонците в Европа. Ако тези македонци живеят в лицето на днешните македонци, които се казват българи, които покръсти тогава българите?

Ако ап. Павел говори в 3 гл. колос. за скити, ако старите църковни историци пишат, че скитите били покръстени от апостолите и ако хуните, или българите, се считат за скити, кой покръсти тогава българите?

Ако българите са мизи, а мизите бяха покръстени от апостолите, кой покръсти тогава българите? Ако хуните, които основаха българската държава, бяха още в 4 век християни и издействаха създаването на независимата Охридска архиепископия, може ли да се казва, че тези хуни (българи), били покръстени едва от "хан" Борис в 9 век? Всичко това може да твърди само онзи, който не е проучвал тези работи, или пък, който е негоден за научна работа.